

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Capvt Primvm. Avaræ tenacitatis, contra eleemosynas objectionibus
respondetur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

GAZOPHYLACIVM

CHRISTIVM

PARS TERTIA.

Objectiones & Excusationes refutantur; Quæstiones explicantur.

CAPVT I.

Avaræ tenacitatis contra Eleemofynas objectionibus respondetur.

Deda l. 3. inf. Angliæ. c. 6. Oswaldi Regis Angliæ erga pauperes munificentiâ.

Rex Angliæ Oswaldus & Aidanus Præful ipso Paschatis die ad prandium unâ confederunt, jamque ferula mensæ illata manus expectârunt, cum famulus, cui cura pauperum commissa, sudans advolat, & Regi in aurem dicit: Ingentem pauperum multitudinē, & majorem quàm aliâ unquam, in plateis vociferari & stipem poscere. Rex piensissimus non morosè deliberans: Hæc omnia, inquit, quæ in nostram mensam parata sunt, tolle, & unâ argenteum hunc discum, eumque cum cibis inter pauperes; ut potes, divide. Aidanus regis tam exporrectâ & illustri beneficiâ delectatus, & simul regiam dextram reverenter contingens: Hæc dextera, inquit, nunquam putrescat. Vox evetum certum habuit. Rex quidem in bello extinctus est, at manus regis hæctenus incorrupta, & tabis exempta in argentea cistula Debbæ in beati Petri templo aservatur teste venerabili Bedâ. Eleemofynæ immortalitatem conferunt.

De eleemofynis jam supra diximus, Quare, & Quomodo sint dandæ; restat ut objectiones, excusationes, & quæstiones circa eas explicemus. Initium huic rei dabimus hoc capite, quo diversas objectiones, suo quamque responso refellemus.

§. I.

Objectionis.

Objiciunt primò. Frequentes eleemofynæ rem familiarem & censum minuant. Ut ut sit, ajunt, marsupium in tot partes secare, jam pistori, jam sartori, jam lanioni, jam futuri, jam & mercatori, modò fulloni aut textori, modò magistrati, modò aliis partē præcinderet, suam insuper egenis partem facere, crumenam nimium convellit; interit flumen in tot rivulos diductum. Ad hæc promptè Augustinus: Minuitur census, inquit, sed augetur justitia. Laudas mercatorem, qui vendit plumbum, & acquirit aurum; & non laudas mercatorem, qui rogat pecuniâ & acquirit justitiam? Illud minuitur quod relicturus es, illud augetur quod in æternum possessurus es.

Non igitur hic frustra trepidemus. Scimus immutationem sanguinis sæpissimè augmentum esse salutis. Quod in philosophorum scholis tritissimum: Vnius corruptio, alterius generatio; hæc longè verissimè est: quod decedit nummis, accedit animo & bonis æternis. In plurimis id utilissimè fieri videmus. Ruinosa domus diruitur, & ædificatur templum: infinita vis lignorum comburitur, sed inde calcem, inde lateres, inde salem & vitra, inde cibos & victum habemus. Artificiofissimum lucri genus est, perdere ut acquiras. Ergo aliquid nummorum perde, ut regnum æternitatis obtineas.

Objiciunt secundò: *Quæ aliis dabimus, cum nobis ipsi*

Objectionis.

Tom. II.

A desint necessaria? Enimverò unusquisque sibi proximus est. Si facultas dandi suppetat, & huic, & isti, & illi dabo, prius tamè mihi, nam & ego paupertatis ollulas lambdo. Germanis verbum est, cum in mendicos beneficii sunt mendici, applaudunt omnes Angeli. Darem omnibus; inquis, & libentissimè darem, sed dandi facultas deest. Chrysoströmus multorum frigidissimas excusationes eructè refutans: Sed dicit de medicis aliquis, ait, Ego misericordiæ instanter implerem officia, ego inopes pascere, egenos fovèrem, nudos vestire, ego pauperibus necessaria victus impenderem, si mihi copia ream darent. At cum mihi necessaria desint, cur dandi fertitas imputatur? Sed audi quisquis hoc loqueris; & excusandi anas, quas obtendis, omitte. Nullus miser est, nisi qui misereri noluerit: quia nec quisquam misereri desiderans poterit non habere quod tribuat. Non enim misericordiæ desinita sunt pretia. Vidua Eliam ex modico pascit, & idipsa quod habuit, finire non potuit. In Evangelio minutum viduæ divitum opulentias vicit. Provocaris, Christiane, provocaris, & à viduâ in certamen deducèris. Et ne possit quisquam non habendi excusatione purgari, gratuita misericordiæ inducuntur officia, ut offendat ut Dominum etiam ipsi pauperibus operandi imposuisse obsequia.

Demum plurima velut in compendium conferens: Viduâ, inquit, ditari? Amicum habes Deum, & omnium ditiissimè sis.

Subinde pauperes sumus, sed nostro vitio, quia rem familiarem malè administramus, vix quidquam consilio & ratione gerimus, parsimoniam nihil adhibemus, nec frugem facimus. Hic illud Græci Rhetoris usurpem. Ilocrates Rhetoricæ præcepta traditurus adolefcenti supra modum garrulo: Mi adolescens, ajebat, prius tacere, dein loqui discamus. Ita his, qui rem familiarem corrumpunt, infusurandum in aurem: Discamus prius parcere, & non erit difficile largiri; nec etiam quod largiamur deerit. Verum sit aliquis, qui in æra quidem minuta duo possit egentibus impendere, huic beatus Leo solatium affundens: Equatur, ait, plerumque merito, quod distat impendio, quia potest esse par animus, ubi impar est census. Novit Dominus vires & facultates omnium. Si exiguum tibi fuerit, etiam exiguum libenter impertiri stude.

§. II.

Objiciunt tertio. Servamus liberis nostris, alioqui plura & promptius daturi. Responsum hic multiplex. Primum: Hic error in plurimis obrepit: pleraque omnia ad rationem humanam exputamus, causas frivolas convolvimus, & divinæ providentiæ nihil permittimus. Atqui, ajunt, miracula non sunt postulanda. Rectè hoc quidem, sed en quàm imperitè argumentemur, & ita carnes, caseum, pisces, pulmenta & olera misceamus. Longè aliud est miracula flagitare, aliud divinam providentiam adorare illustri fiducia: illud ab instinctu evidenti proveniat necesse est, quod rarissimum; hoc semper & in rebus omnibus exercendum. Alterum responsum est: Idem in pecuniâ, quod in vindictâ licet observare. Si nos ipsi nostras injurias ulciscamur, Deum fore ultorem ne speremus. Tali dixerit

Chrys. 10. 9. de duabus viduis mibi pag. 790. & hom. 2. ad pop. pag. 21.

Gratitudo officium est, quicquid frigidè portè gere, egroti vel alium in carcere constitutum visitare.

Leod. serm. 5. de jejunio. Tob. c. 4. v. 9.

3. Objectionis. Resp.

2. Resp.

xerit Deus: Tu ipse tibi fat fortis & potes es, nec meâ eges opéra: ita profus, si pecuniam libitu nostro congeramus, curemus, expendamus, nec divinam providentiam magnoperè attendamus, Deus meritò nobis dixerit: Vos ipsi prudentes estis deonomi, & in rem vestram vigilatis, nec meâ indigetis administratione; Ite, curate res vestras, servate liberis; ego me vobis nōlentibus non ingeram. Sed exitus docebit, quā fatua fuerit vestra prudentia, sine meâ providentiâ: malo vestro sapietis, sed serò.

Parentes ut liberos virtute divites relinquunt de- bent curare,

Quisquis à divinâ providentiâ non totus pendet, si- bi ac suis stultissimè providet; in aère miser edificat, sed ædificium illud priùs corruet quàm surgat. Prima parentum cura fit, quâ ratione liberos non aere sed virtute divites, eruditione potius quàm veste cultos relinquunt. Contrarium fit, sed in liberorum & in orbis perniciem. Quamprimum namque liberi nummos olfaciunt, & incipiunt non nescire se divites esse, ple- rumque in litteris parum proficiunt: si urgeantur à magistris, audent dicere: Libri me non alent. Imò & ipsi stultissimi parentes, quò molliti habeantur filii, dicere non verentur; Non cupimus eos fieri litteratissi- mos, non utriusque juris scientissimos.

Amplam enim pa- trimoniu filiiis lar- gus ad in- fetos co- meatus est. Eccli. c. 44. v. 10.

Hoc profus est rudes afinos ad lyram admovere, nolle tamen ut lyram peritè discant tangere. Fiet om- nino quod optant; votis suis non excedent. Ita paren- tes prospiciendo liberis nihil prospiciunt; his adju- mentis nocent. Nam dum eis opes, simul & viaticum nequitig atque interitùs relinquunt, & ita eos cū curâ in præcipitium impellunt; imò, ut Chrysostomus lo- quitur camino ardenti oleum addunt, dum filiorum vitia divitiis accendunt. Amplum patrimonium filiiis sæpissimè venenum, libidinis fomentum, flagitiorum instrumentum, & largus ad inferos commeatus est. Quantò melius illi viri misericordie, quorum pietates non defuerunt, cum semine eorum permanent bona? Non pauco- rum opes quotidie sic evanescent, ut de iis tertius hæ- res non gaudeat. Hoc mali plerumque ab avarâ manu est, quæ sibi ipsi subtrahit, dum pauperes excludit.

Chryso- stomus hanc parentum fatuam parsi- moniam crebrius perstringens: At, inquit, ait, infantum me cæcus circumstat, & illos divites relinquere cupio. Si ip- sis omnia admittas, periculose custodie commendasti. Si verò Deum eis relinquant heredem & tutorem, innumeros reliquisti thesauros. Sicut cum nos ipsos ulciscimur, Deus nos non de- fendit: cum autem hoc ipsi permittimus, plus quàm expectamus, efficitur: sic & in pecuniis, si nos earum curam gerimus, ab earum ille providentiâ recedet, si verò totum in eum projiciamus, & eas, & filios in omni securitate constituet. Si vis itaque multas filii divitias relinquere, Deo relinque tutelam. Qui vult dives fieri, fiat pauper, ut dives evadat. Expendat ut colligat, disperdat ut congreget.

Aug. in ps. 125. mihi pag. 602.

Hæc eadem Augustinus adstruens, & Babyloniam confusiois matrem aspiciendâ monens: Videte, inquit, si non est confusio tota vita humana. Quidquid agunt homi- nes in spe vanâ, cum cognoverim, quid agant, erubescunt. Quare laborant? cui laborant? Filiis meis, inquit. Et ipsi cui? Filiis suis. Et ipsi quibus? suis etiam filiiis. Nemo ergo sibi. Ne- mo pauperibus. Notissima plurium cantilena: Servo filiiis. Imò servas sæpe muribus & tinea, sæpe canibus & parasitis, sæpe chartulis lusoris, abacho & tesseriis servas, quod dandum esset egenis. Eleemofynæ tuæ non depauperabunt filios tuos.

Cyprian. v. rat. de opere & eleemo- synâ.

Quod Cyprianus uberrimè confirmans: Illa vidua, inquit, non filiiis abstulit, quod Eli e dedit, sed magis contulit filiiis, quod pie ac benigne fecit. Non filios mater in fame & ne- cessitate præposuit Eli: quin imò esurrentibus liberis alienus anrè pascitur, nec in penuriâ priùs esca quàm misericordia cogitatur. Si ergo verè filios tuos diligis, si eis exhibes plenam & paternam dulcedinem charitatis, operari magis debes, ut filios Deo justâ operatione commendes. Nec cum liberis tuis cogitas

A patrem, qui & temporarius, & infirmus est, sed illum patrem pares, qui æternus, & firmus, filiorum spiritualium pater est. Illi assigna facultates tuas, quas heredibus servas: ille sit liberis tuis tutor, ille curator, ille contra omnes injurias seculares divinâ majestate protectôr. Patrimonium Deo creditum nec respublica eripit, nec fiscus invadit, nec calumnia aliqua foren- sis evertit, in tuto est hereditas, quæ Deo custode servatur. Hoc est charis pignorum in posterum providere, hoc est futuris heredibus paternâ pietate consulere.

Magnum filiiis patrimonium, eleemofynæ paren- tum. Multos equidem vidi, ait, Theologus Hispanus, di- vitum & avarorum patrum filios, quibus amplissima ob- venerant patrimonia, brevi tempore ad tantam redactos mi- seriam, ut nec famulum quidem, sed nec panem haberent, tam inglorii quàm inopes. Cum contra multos etiam viderim pau- peribus benignos, quotidie magis ac magis locupletari, & illo- rum sobolem fortunis & titulis abundare.

§. III. C Vm igitur testamentum condid, quisquis es, tei- psam primò heredem tibi constitue, & princi- pem curam animi tui gere. Hic iterum Augustinus: Quid, ait, ipsius filii? Et ipsi servant, quod eis reliquerunt pa- rentes. Parum est, quia servant, etiam augent. Sed quibus & isti servant? Filiis suis & illi filiiis, & tertii filiiis. Quid Chri- sto, quid anime tuæ? omnia filiiis. Inter filios suos, quos habent in terrâ, computent unum fratrem, quem habent in cælo; cui totum dare debeant, vel dividant cum illo. Ne illis eveniant, quod David Rex præmonet. Et relinquunt alienis divitias suas. Quomodo, inquit Augustinus, alieni sunt filii? Qui- cumque tibi in tribulatione subvenire non possunt, alieni à te facti sunt. Tam attendamus illos divites, qui male vixerunt, qui superbè egerunt, mortui sunt, & reliquerunt non dico ex- traneis, sed filiiis suis reliquerunt divitias suas, & filii ipso- rum viam parentum suorum sequuntur. Sicut illi superbi, ita & isti: sicut illi rapaces, ita & isti: ut illi avari, & isti; alie- ni ab illis sunt. Quid tibi diceret dives? Habeo quinque fra- tres, unum fratrem mihi amicum non feci, qui jacebat ante januam. Illi mihi fratres subvenire non possunt, qui possident divitias meas, alieni à me facti sunt.

Eos igitur hæredes scribe, illos tibi amicos concilia, quite possint recipere in æterna tabernacula. Ad hoc Chrysostomus suos gravissimè cohortatus: Ne perda- mus, inquit, presentis vite occasionem. Licet enim, licet, in- quam, ut ad extrema usque suspiria Deo gratias agas, licet ut & ab ipso testamento commenderis, etsi non quemadmodum, si dum vivis bene ageres, licet tamen. Quo pacto? si cum neces- sarius tuis Christum scribas heredem. Non eum vivens parvisi, in ejus saltem migrans, cum non es dominus ultra, da tuorum par- tem, coheredem cum tuorum instrue filiorum. Si autem & hoc negligis, cogita, quid pater ipse fecit ejus coheredem, & inhumanitatem dissolve. Quam enim habebis excusationem si neque filiorum tuorum consortem facias, qui te calorum par- ticipem fecit, & propter te occisus est, & hæc omnia non debi- tum reddens, sed gratiam exhibens fecit. Sed sunt quidam tam miseri, qui filiiis quidem carentes, hoc amen facere non susti- nent, sed parasitis & assentatoribus, vel illi, vel isti sua distri- buere malunt quàm Christo. Quibus quid esse possit solidum? Qualem enim veniam hujusmodi consequentur, quod eum vi- ventes non paverint, ad Deum verò migraturi nec ex pecuniis, quarum non sunt amplius domini, vel minimam ei partem largiri velint: sed tam hostiliter & inimicè se gerant, ut nec de iis rebus, quarum usu jam destituntur, ei contribuunt? Melius quidem est, & multam præbens securitatem, si minus paupertatem adjuves. Sed si id efficere nobis, saltem moriens aliquid fac generosum.

Sunt divites, sed eorum paucissimi, qui testamen- tum componunt in hæc verba: Heres meus ex æsse sit Christus. Porro ad hereticundam hereditatem, ista ut illa familia religiosa, isti aut illi pauperes jus habent. Hi tales testamentarii cognatis non egenis nihil adi- munt, & tibi plurimum consulunt.

Vanissi-

Vanissimè illi agunt, qui potius sui post se memoria relinquere satagunt, quam aliis prodesse cupiunt. Ridelicet ac stultè. Nam sæpe laudantur, ubi non sunt; ubi sunt, cruciantur.

Quicumque testamentum conscribitis, & suprema vestra ordinatis, has obsecro vanitates & insanias falsas ab iis proscribite. Dominum IESVM saltem in hæreditatis partem admittite; quo loco melius pecuniæ locentur, considerate; ubi gravior paupertatis necessitas est, eò brachium argenteum extendite: Date, quod supra monuimus, prudenter & circumspicè. Cujus rei monebit narratio, quam adjungimus.

Ian. Mosc. in præf. spir. c. 20. ubi pag. 635.

Constantinopolim ibam, dicebat quidam priscorum Patrum, cumque jam in templo sederem, vir illustri ingressus me humanissimè salutavit, & assidens interrogare cepit compluscula, quæ ad animi salutem pertinebant. Ego dicta in compendium collaturus: Cælum, inquam, non facillè amittunt, quicumque res terræ rectè disponunt. At ille: Non malè, ait, dixisti pater, nam verè beatus est, qui spem omnem in Deo figit, sèquè ipsi totum committit. Parens meus tam à fortunis locuples, quam in egenos liberalis, die quadam mihi omnem pecuniæ præsentis apparatus & dignitatem monstrans: Mi fili, aiebat, dic ingenuè, quid malis, has tibi pecunias, an curatorem relinquam Christum? Ego promptus: Mi optime pater, nihil licet præferre Christo, Christum malo. Hæc mihi, hæc amitti, hæc eripi possunt; Thesaurus inexhaustus, stabilis, sempiternus est Christus. Hæc pater meus audiens pecuniam pane omnem in mendicantium centones abdidit. Sub exitum vitæ tenues omnino reulas hæredi mihi reliquit. Hinc ego sine censu fortunæ inops in Christo tutore meo spem maximam collocare ab ipsâ paupertate iustus sum. Erat autem civis opulentus & primi nominis, cui conjux pudica & filia unica. Mater in filia connubium sollicita, maritum his verbis aggressa. Filia, inquit, nobis est unica & opes amplæ, quem ei virum indagabimus? si nubat diviti, sed parum prudenti & probo turbas & offensiones domesticas habebit perpetuas. Indagemus igitur virum modestum, & bonæ mentis, quæ uxorem magis amet quam uxoris pecuniam. Ad hæc maritus: Opportunum suggero consilium, inquit, nec ego aliud sentio. Nam si nostra filia æquè diviti nubat, ille se dominum, & illa dominam se geret. Hinc utriusque accenditur luxur in odium parsimonie. Sin eam ditiori jungimus, generum habebimus imperiosum & filiam ancillam. Præstat igitur eam minus nummato, sed modesto in matrimonium dare. Sed Deus nobis ante omnia exorandus est, ut virum quem quaerimus, inveniamus. Tu hoc age, & templum summo mane occupa, Dei favorem in hanc rem exopte, sed interim observa, quis primus templum subeat, cum forsitan ille in sponsum designandus sit. Nec enim leve indicium est pietatis, cum maturum ad ædem sacram properare. Paruit mulier: dumque illa precaretur in templo, ingressus sum ego primus. Mox in genus, in fortunam, in educationem, in mores meos indagatum est. Ego cuncta candidè aperui, parentem mihi fuisse opulentum, sed qui piâ liberalitate non imprudens me pauperem fecisset. Illi ut hæc audierunt, adorata divini providentiæ suam mihi filiam nuptum dederunt cum grandi dote. Ita Christum tutorem meum longè optimum fuisse mihi jam certissimum est. Hinc ego id unum assidue laboro, ut patris mei vestigiis & piæ ipsius liberalitati tenacissimè in hæream.

Hæc audimus, & Deo tamen necdum satis fidimus. Equis est, qui audeat similia? Filiis reverè præclarissimè prospicendum est, si habeant in patrimonio Eruditionem & Virtutem. Aristippi sapiens consilium est, eo filios patrimonio ditandos, quod cum ipsis enat

A in naufragio. Tale Virtus est & Eruditio. Sic igitur serva filiis, ut Christum Servatorem omnium non excludas ab opibus servatis.

§. IV.

Objiciunt quartò: Multi mendicant, qui liberalem Objectionem etio. mendicantibus stipem dederunt. Hanc objectionem etio. Solymæus Rex David potentissimè subvertens: *U- Psal. 36. nior sui, ait, etenim seniu, & non vidi justum derelictum, nec v. 25. semen ejus quærens panem.* Sed obducunt iterum: Iobus an non in eleemosynas effusissimus, an non pater erat pauperum? Et tamen mendicitatem extremam passus, omnium hominum mendicissimus fuit. Lazarus integer & sanctus, Angelis tam familiaris, ut eisdem pro vespillonibus habuerit, & tamen quæsit panem, & non invenit; miculas è mensâ defluas petivit, & nemo illi dabat. Respondemus, quod Iobum attinet, Resp. Divina providentia cum hoc viro lusum profusè admirabilem lusit, ut in eo spectaret orbis universa Patientiæ documenta. Nec tamen steriles fuerunt Iobi eleemosynæ, nam amissis omnibus recepit omnia, & quidem locupletissimo fenore duplicata. Lazarus eâ conditione, & in eam sortem natus est, ut eleemosynas potius acciperet quam daret. Quod autem regius psaltes de homine iusto pronuntiat, id interpretes ajunt, illi convenire, qui & magnæ integritatis simul & piæ liberalitatis laudem ferat: Quod ipse Rex David significans: *totâ die, inquit, miseretur & commodat, Psal. eod. v. 26. & semen illius in benedictione erit.* Hic talis, qui totâ die, qui omni vitâ misericors largitor est, largiendo ad incitatas non devolvitur. Vos autem homines increduli circumspicite, quæso, num reperiat quos eleemosynæ fortunis everterint; môstrate sultis vel unicum quem pia largitas ad mendicitatem detruserit. At ego è diverso plurimos, totas ego centurias eorum recitabo, quos pompa & luxur in egestatem deduxerit, quos immisericos parsimonia fortunis provolverit, quos ingluvies & helluatio facultatibus exuerit, quos libido & luxuria ad pauperem protraxerit. In oculis oberrant, qui vestibus & cenis plus æquo sumptuosus facti sunt egentissimi: digitis monstramus, quos depauperavit Venus: non desunt qui sua perdidit dum raperent aliena: non paucos opes malæ partæ ad inopiam expulerunt; plurimis mendicitatem obtulit divinæ rei neglectus. Res certa, & quod è cælo descendit oraculum: Eleemosynæ non pauperant.

Quod Chrysostomus asseverantissimè dixit. *Fieri omnino nequit, ut ea domus que pauperum miseratione fundata sit, mali quippiam patiatur: imò si quid forte perpessa fuerit, melior eam eventus excipiet, idque erit familia ac domui pro clypeo ac hastâ. Cælum & terra transibunt, verba autem Domini non præteribunt.*

Chryst. in epist. 2. ad Timotheum.

Matt. c. 24. v. 35.

Iudocus Regum sanguine oriundus, sed Christi amore pauper, ad flumen habitavit cum scotio Wulmaro. Id autem vir sancto consuetudinis & paucis fuit, nulli numquam pauperi deesse. Cum autem panis unicus quâdam die superesset, eum in quatuor partes secari, & earum unam mendico porrigi iussit. Mendicus inediâ confectus rediit secundum, imò tertium & quartum, & panem extremæ fami petiit. Nihil negatum est; omnes panis partes abstulit. Hic Wulmarus angustissimè, & cum Iudoco expostulare, sed modestè, omne prandium ablatum dicere, nec alios panes tam citò adferendos sperari posse. Iudocus hominem ad divinam providentiam erigens: Quæso te, inquit, bono animo simus, & meminerimus penariam Dei arcam nondum exhaustam esse. Qui passerulos & corvorum pullos enutrit, suorum utique non obliviscetur. Submittet Deus alimoniam ne dubita, aut ipsa nos fames pascet. Dixit, nec multò post ad fluminis ripam navicula duæ, annonam devehentes

Obiit anno 653. die 13. Decemb.

Baron. 10. 9. Lippeloo die 10 die.

Quæstor an Lippeloo.

vehentes se sistunt, veluti rogarent hospitio admitti, & in penu mensamque exonerari. Admittit Iudocus, & cum socio gratias agit providentissimæ numinis largitati, quæ panem unicum hospitio longè amplissimo voluit remunerari.

August. in Pf. 20. mihi pag. 223.
Hanc Dei munificentiam agnoscens Augustinus, inquit, Deus tibi de scripturâ suâ dicit, da securus esto, reddam. Quomodo solent dicere fidei iustores? Quid dicunt? Ego accipio, mihi das. Et quid inde habebis, dicturus es? Vitam æternam dabit tibi, da illi securus.

Quare non respicis ad Deum tuum? Vbi est fides? Quare sic dormit? Excita illum in corde tuo.

Platina in vitis Pontific. Temp. sua. mihi pag. 354.

Narrant Baptista Platina & Dominicus Tempetta, Alexandrum V. Pontificem Romanum affectu in pauperes semper pronissimo fuisse. Eò autem hic inopum amor efferebatur, ut liberalissimus Pater vix sibi quidquam reliquum faceret, ad eò ut maluerit vel etiam de quotidiano victu suo detrahere, quàm egenis non sua omnia impendere. Hinc solitus est dicere: Dives fui Episcopus, pauper Cardinalis, iam sum mendiculus Pontifex. O virum verè maximum, qui in supremo solio non solum pauperes prolixissime iuvare, sed etiam eòrumdem amore pauperatam experiri non abnuvit. Beatus vir, qui post aurum non abiit, nec familiam suam muneribus sacris satiavit, nec è crucifixi Domini patrimonio cognatos ditavit: beatus, qui ut servaret, perdidit.

Phil. Diaz. serm. Dominic. Palmatum.

Ecclesiastes celeberrimus commemorat, quemdam præfulum ab œconomo monitum, familiam ali nimis amplam, & quidem aliquos in eâ reperiri, quorum operam nemo desideret. Cui Præful: Ergo, inquit, aliqui, solum è familiâ dimittendi, non omnes. At qui scias velim quòd ego illos, quos tu retinendos censēs, ideo alam, quia operâ illorum egeo, ceteros autem à mensâ ideo non excludam, quia illi egent operâ meâ. Quæ circa tam istos quàm illos retineamus, non ut pompam augeamus, sed ut eleemosynam. Mincimus igitur pecuniam, ut augeamus iustitiam. Misereamur totâ die, & semen nostrum in benedictione erit. Benignissimus Deus & nobis & posteris nostris providebit. Palliata & falsa virtus est parsimonia in eleemosynis.

CAPVT II.

Alia, quæ contra Eleemosynas obijci solent, refelluntur.

Psal. 103. v. 14. & 15.

HEbraus psaltes præ aliis liquoribus cõmendans oleum: Deus, inquit, iumentis scœnum; at panem, vinum, oleum hominibus producit; illa in cibum & potum, hoc in unctionem aut etiam in cibi condimentum: *Vt exhilaret faciem in oleo.* Fronis namque hominis hilarior est, cum cibum habet conditum & palato respondentem. Hinc præsci Monachi, Cassiano teste, ut hospites paulò laetius acciperent, olera subinde vel legumina condiebant oleo, cum alioquin hoc genus condimenti mos pauperrimi victus negaret. Ita facies hospitis exhilarata oleo.

Hieronymus in illud Psalmographi carmen: *Exhilaratur, inquit, oleo misericordie iustorum facies coram Deo. Quicumque orbis iudicem sereno ac hilari vultu cupiunt intueri, nunc vultum oleo erugem ac nitident, guttus olearius asiduo liquore in pauperes stillet: dantis & accipientis facies exhilaranda.* Sed unde nobis, ajunt, cella olearia, quæ perpetuis fluat fontibus?

Nimirum semper caulantur, non inertes tantum, sed & tenaces, uti capite superiori cepimus exponere. Sed supersunt plura, quæ obijciant; obrectationibus singulis, ut prius, respondebimus.

§. I.

ITa quintò obijciunt: *Cur Deus suos pauperes non ipse pascit?* Modeste obsecro, ne querela in calumniam & maledictum franseat. O Euclionēs! Erratis toto celo. Neque enim hæ voces liberalium hominum, sed deparcorum Euclionum sunt. Et hoc Chrysolostomo, eredetis affirmanti, *Eleemosynam non accipientium, sed danium causâ introductam esse: nam illi qui stipem porrigunt, non qui accipiunt, maximum quasi sum faciunt.* Vt sciat, ventres pauperum sunt nostra horrea. Ideo nos accipimus, ut illis demus. Deus omnes pascit, nisi perfidia famulorum obstet. Exemplo demonstratur id, quod dicimus. Hispaniarum Rex jubet è Siculo vectigali aliquibus suorum famulorum dari annuum pensionem. Non fit. Hinc illis & istis salarium non redditur. ita victus subsidium admittitur. Cujus obsecro culpa? Non regis, sed servorum, qui iusta regia non exequuntur. Neque verò moris est, sed nec commode fieri potest, ut ex Hispaniis pecunia trãsmittatur. Satis est mandare. Vos vectigalibus præfecti, his & illis, & istis famulis meis tantum & tantum pecuniam date, Rex præcipit, vultque de suo dari, Fraus præfectorum, aut certe negligentia est, si nihil detur. Sic omnino Deus debitoribus crumenam pinguem committit, non ut eam suis solum usibus retineant, aut ad libitum suum exhauriant: His meis, inquit, & de meo date; nec enim opibus vestris egeo; meas expendite. Non fit. Servorum culpa est; acceperunt reddenda, quæ non reddunt. Egeni propter opulentos, propter egenos opulenti vivunt, sed quæsitio sit, utri alteris minus egeant. Revera siue mores, seu naturam attendamus, longè facilius egeni possunt carere opulentis, quàm opulenti egenis. Fac omnes esse divites, & neminem inveniri, qui serere, qui arare, qui metere, qui triturare, qui molere, qui pinsere velit, neminem qui calecos fuere, qui vestes sarcire, qui domos struere, qui vineas colere, qui uvas prælo premere sustineat. Vnde igitur cibus, potus, vestes, domus opulenti erunt? Hi tenuium ac egenorum hominum labores sunt, quos abhorrent divites. Hoc natura docet. Si mores spectemus, magis necessarij sunt egeni opulentis, quàm hi illis. Quot & quanta sunt opulentorum peccata eleemosynis redimenda, quæ certè pauperum casus non tangunt?

Ergo fatuè interrogantibus: *Cur Deus suos non pascit?* occinendum est illud: *Vobis, o nimium curiosi rogatores, vobis commissi sunt, ut eos pascatis.* Non tamen de vestro comedunt, bibunt, non ex arcâ vestrâ vestiuntur. Supremus Pater hæc omnia & vobis & illis per vos subministrat. Cavete hæc ulla negligentia, fraus aut perfidia interveniat.

Discipulis Christum rogantibus: *Dimitteret turbas jam fame fatigatas: Date, inquit, vos illis manducare.* Quot panes habetis? ite & videte. Plebs ista efuriens propter vos est, vos autem propter illam proferte vestros panes. Proferendi erant, vellent nollent; augmentum Christus adjecit. Ita etiamnum quotidie humana fames pascitur. Hi panes à Deo acceptos porrigunt, Deus reficit & satiat.

Ioannis Baptiste usitata fuit exhortatio: *Item securus ad radicem arborum posita est. Omnium ergo arbor non faciens fructum bonum excidetur, & in ignem mittetur.* Et interrogabant eum turbæ: *Quid ergo faciemus?* Respondens autem dicebat illis: *Qui habet duas tunicas, det non habenti: & qui habet escas, similiter faciat.* Perinde si dixisset: *Homines rudes & spiritualium inanes estis, nec præceptionibus multis onerandi.* Hoc igitur unum facite; eleemosynas egentibus præbere, ciborum & vestium partem ne negate. Ad doctrinam Christi percipiendam hæc optima est præparatio.